

historische methode den dorst naar het ware heeft te lesschen. Velen echter stoot dit dualisme af, en zij beseffen welk een onwaarachtige verhouding dan wordt geboren tusschen Theologie en Kerk, en hoe valsch de positie wordt van hem, die geroepen is deze twee heeren te dienen, dat wil zeggen, om in de ééne hand vuur en in de andere water te dragen.

Vandaar dat behoud van den invloed op de menigte, bij onverzwakte aanvaarding van het critische standpunt, gezocht is in een anderen weg, nl. door opheffing van de „Praktische” Theologie uit haar smadelijke vernedering, tot zelfstandige wetenschap, die weér haar eereplaats ontvangt in het organisme der Theologie. Natuurlijk kon dit niet, wanneer ze alleen zou doelen op het aanbrengen van zekere kunstvaardigheid, want het samenstellen van een techniek kan wel met behulp der wetenschap geschieden, maar mag zelf daarom op het karakter van wetenschap nog geen aanspraak maken. Nu is het zeker merkwaardig, dat van deze zijde dit deel der Theologie weér op het wetenschappelijk voetstuk wordt gesteld. En wel met zóóveel succes, dat Bassermann, die voor de herleving der „Praktische” Theologie zoo krachtig ijvert, in 1909 kon schrijven, dat in den achterstand der critische richting, waarvan hij in 1879 schreef, een merkbare en verblijdende verbetering te constateeren valt¹⁰⁾. Maar hoezeer deze verheffing tot op zekere hoogte een evenement is, is ze anderzijds hoogst bedenkelijk. Ze is het gevolg van den schrik bij het aanschouwen der ruïne, die men zelf heeft aangericht: „Die Klagen über den kirchlich-zersetzenden Einflusz der heutigen Theologie sind nicht ohne Grund”¹¹⁾. En nu bedoelt men niet anders, dan de steenen der critiek aan het arme menschenhart, dat dorst naar waarheid en troost, als brood voor te